

РОБІТНИЧІ ВІСТІ

Ціна 1'50 кч.

CSR, Mladá Boleslav, Josefodolská 179-IV.

Періодичний інформаційний збірник
УКРАЇНСЬКОГО ВСЕПРОБОВОЙНОГО РОБІТНИЧОГО СОЗУ В ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ.

Річник I. Молода Богослава 24 грудня 1931 р. Ч.4.

ДЕСЯТЬОЦЬ МАСКОВСЬКОГО КАТІВСТВА ПІД БАЗАРОМ.

У досвіта 23 листопаду 1921 року червоні кати розстріляли під Базаром 359 українських повстанців.

М.Оверкович.

Н А П И С

НА МОГИЛУ 359 МУЧЕНИКІВ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ, РОЗСТРІЛЯНИХ МОСКВИНАМИ В МІСТІ
БАЗАРІ.

Україна нам звеліла і пішли
І впади тут ми вірні заповіту
Ватків своїх...О, хто б як не
був,
Підіть, скажіть про нашу доле
світу.

+++

Хай знає брат, хай знає чужинець,
Хай знає друг і ворог хай почує,
Що земський наш і страдницький
кінець
Змагань святих за Волю не вгамує.

+++

Хай знає брат, що тягне ще ярмо,
Хай знає друг і ворог хай почує,
Що тут, хоча ми тілом лежимо,
Та дух живий наш Волю все чатує!

Во ми живем! Могутні і міцні
В серцях і пам'яті коханого народу;
Ми встанем знов в прийдешні слухні
дні
І крикнемо: "За Правду і Свободу!"

+++

І вдарить меч, знов шабля задзвенить
І встане Край потоптаний і мий.

Ідіть же в світ широкий сповістіть,
Що чуєте із нашої могили.

Передрук зі "Свободи".

**СМЕРТЬ 359 ГЕРОІВ ПІД ВА ЗАРОМ НА ВОЛИНІ
1921 23.XI.1931.**

Сторінки історії визвольної боротьби України збагатилися ще одним документом: це приказ до Візівь Київської Военної Округи під числом 2578, з дня 26 листопаду 1921 року. Цей приказ большевизи видали в Києві, в столиці України, окупованої московськими військами. Він складений російськов мовою, як і всі документи окупаційної влади і розповідає по своєму про історію листопадової повстанської групи, що на чолі з Дрком Титвинником вдерлася була аж на 30 верстов до Києва, де, оточена з усіх сторін червонов московськов кінкотов, не витримала бов й частинно загинула, а частинно попала в полон.

Приказ розповідає, що під селом Мали Міньки в бов було порубано шаблями більш як 400 українськх повстанців. До полону попалася решта в числі 537 повстанців, а між ними багато ранених. В часі бов деякі повстанці, побачивши, що вони вже оточені, стрілялися самі, або розстрілювали своїх товаришів, на їх прохання, а потім себе висаджували в повітря власними бомбами. Перед розправу надзвичайної Комісії попали 443 повстанці, а інші змерли від ран, говорить в приказі. Комісія в складі голови Гаркавого, членів Дівшиця, Іванова, Фрінського і секретаря Літвінова постановила розстріляти 359 повстанців, а інших тримати до дальшого слідства.

Отаким кінцець геройського безоглядно відважного вчинку тих українськх героїв, що в 1921 році вирвалися іза дротів у польськх таборах, де були інтерновані останні армії УНР. Вони не бавилися в політику, вони не знали й не хотіли знати нічого, крім горячої любови до своєї батьківщини й до свого народу. Вони знали, що боротьба за державу потребує жертвенности і цілих, щоб на вистар своєї батьківщини зложити найбільшу жертву - зложити своє життя...

У досвіта 23 листопаду 1921 року 359 повстанців розстріляно біля церкви в московськх скорострільів. Під спів національного гимну "Ще не змерла Україна" падали мученики-герої, скошені московськими кудами, а на змерлих устах замирали слова "Хай живе Україна! Слава Україні!" Навіть самі московські кати большевизи були вражені геройством і відвагов повстанців. Большевизи пропонували їм відректися своїх ідеалів, української державности й пристати на службу до червоної армії, як "хороший базовой матеріал". Але серед повстанців не знайшовся ні один, що захотів би купити собі життя зрадою своєму народові і службов Москві. Кождий перед катівським трибуналом не зрікся своєї вини й приріказ, поки буде живий, далі боротися за звільнення своєї батьківщини з чужинської неволі.

Вільше, як чотири сотки порубано московськими шаблями, 359 розстріляно по наказу чеки, 94 замордовано й замучено ще до розправи чеки, 86 лишено для дальних тортур і "допитів". Отакі наслідки кінця волинської повстанської групи, що вирвалася в 1921 році ще раз до бов за своє вітчизну.

Їх розстріляно, вбито, замучено... Та слава їх геройськх вчинків живе і на віки вічні буде жити серед українського народу. Вони вже стали безсмертними героями! На зраках їх відваги, самопосягати й любови до своєї батьківщини будуть виховуватися будучі покоління нових українськх борців.

Скінчилось життя, але не скінчилось і не може скінчитися розпочате святе діло. Країна, яка має таких синів, не може загинути! Ніч темна, але ранок близько! Проміні світла золотим сльвом заллять смутну могилу лицарів, вдячні нащадки насплять високу могилу, а сині кобзарі будуть окладати думи і в думах оспівувати славних лицарів по широких степах і ланах вільної України...

Слава героям і вічний спокій та незабутня пам'ять серед українського народу - це одинока нагорода для тих, що віддали своє життя за свій нарід.

ПОДІЇ В 13-ТУ РІЧНИЦЮ "МИРОВИХ" ДОГОВОРІВ.

-----Цікаві події обервуємо в 13-ту річницю "мирових" договорів! В М а н д - ж у р і ї летється кров. Конфлікт там може кожної хвили поширитися. А м е р и к а устами сенатора Борага вже домагається ревізії "мирових" договорів.

Н у с с о л і н і в промові, виголошеній в Неаполі 25 жовтня перед 300 ти-

одночасно товпов італійців, видвигнув в категоричній формі ДОМАГАННЯ РЕВІЗІЇ ДОГОВОРІВ І РЕПАРАЦІЙ. Рівночасно Г р а м д і, італ. міністр закордонних справ обіцяв німцям, під час своєї візити в Берліні, воєнку допомогу в справі "відбудови великої німецької держави".

В Англії прийняли виступ Борага і Муссолінія дуже прихильно.

Так отже за ревізією договорів є вже сьогодні: Німеччина, Радянський Союз, Америка, Англія, Італія, Австрія, Угорщина, Болгарія та Чехословачія /відомі заяви през. Масарика/.

За ревізією висказуються і проявляють в цьому напрямі активну волю також всі інші невдоволені чинники. Бачимо, що в Бельгії кипить вже на добре боротьба фламандців за національно-політичну еманципацію.

Від кількох вже тижнів триває велика нова боротьба ірландців проти Англії і проти Ульстера. Вісти з цілком свіжої дати говорять про протманглійське повстання грецького населення на острові Кипрі. Англія відповіла на це масакров повстанців. Під знаком запитання стоїть сьогодні Еспанія, Індія та інші краї, нації, держави...

Так то "стабілізується" повоєнний світ. Стабілізується, але хіба тільки переконання, що так даліше, як тепер є - на майбутнє бути не може. Виявляється що раз чіткіше, що і потоптаній брутальною стопов клич самовизначення народів відкине і святкуватиме свої тріумфи.

УКРАЇНСЬКЕ РОБІТНИЦТВО НА ЕМІГРАЦІЇ Й КРИЗА.

Ми вже писали, що криза в першу чергу тяжко відбивається на положенні робітництва. Але що сказати про положення українських робітників-емігрантів? Це мало коли сказати, що воно тяжке, воно є просто розрадилив і то у всіх відношеннях. Не є жаднов таємницею, що тільки ледачий не виписує на еміграції мольні українські руки. Заробітня платня часто густо за важку й довготривалу працю до смішного мала. Та й ті, важко зароблені, гроші, що далеко сягають під мінімум екзистенції, наш робітник одержує, немов вижебране. Це важку боротьбу за існування ускладняють всякі, спеціально емігрантські обставини. Українська робітничка еміграція, особливо в Західних Українських Землях у більшості випадків знаходиться на якомусь недегальному положенні. Хто не чув про ті митарства, які мусять перейти робітники емігранти, аби здобути собі документ на право побуту? Тутешній робітник при безробітстві, крім того, що використовує всілякі родинні допомоги, ще одержить сяку таку допомогу чи від своєї професійної організації, чи від уряду, чи від місцевих добродійних установ. Від кого і що зможе одержати робітник-емігрант? Тутешній робітник від виписку може боротися різними, в робітничій практиці заведеними, способами. Як може боротися український емігрант? У кого дістане правну допомогу, оборону при надзвистях? І так далі ми могли б вилічувати вся ту безліч болячок українського робітника-емігранта.

Вся біда в тому, що наше робітництво територіально порозкидане по цілій Чехії, часто неорганізоване, не може розібратися в складних умовах свого існування, не може знайти собі порятунку. Не раз і не два нам приходилося бачити сльозам одчав у українських козаків та стрільців, що ще так недавно в таков самопожертвов боронили збройно свої обшари від навали напасників. "Браття мої, казав нам недавно один такий затурканий злидними стрілець, - мені одна дорога... під потяг!" Але це ж не рятунок.

Тому українська робітничка еміграція муонть в ці тяжкі часи старатися не стратити надії на ліпше майбутнє, стреміти до нього, боротися за знайдення виходу з важкого положення і цей вихід знаходити. Шляхи для порятунку робітничої еміграції мусять бути винайдені, бо ж український робітник-емігрант, це є свідомий син свого народу і його фізичне заховання є також цінне, як і кожного иншого українського емігранта, хоч би й інтелігента.

Які ж способи порятунку, увагальнйвче окремі випадки, ми можемо нині використати? Розуміється, вичерпуючої відповіді, за обмеженності місця в нашій органі, ми не можемо дати. Але зупинимся над деякими з них, для українського робітництва найбільш актуальними. Коли не закривати очей на сувору дійсність, брати її таков, як вона є, не затуманювати собі розуму фантастичними надіями, побачи-

мо, що зі всією і то найтяжчою ситуацією вихід знайдеться. Система ці: організованість, переїзд в інші країни, натуралізація і нарешті повернення на свої дії терени.

Займи є багато говорити про те, що в організації-сила, що організовано ми можемо більше досягнути, як по-одиноці. Ми живемо в країні, де організаційне життя дуже високо стоїть, де людина вже в дитячих роках належить до того чи іншого гурту. Коли хто не бачить всієї користі, яку посідає місцеве робітництво, дякуючи своїй організованості, коли хто й досі не навчився цінити організовані форми життя, той чоловік є темний на віки. Згадаймо, що дякуючи слабкій організованості нашої нації, ми, будучи таким численним народом, програли в недавньому минулому свої визвольні змагання. Фінляндці, латиші, чехи досягнули з свого дякуючи своїй організованості. Роспорощеність, відокремленість - як раз дають плодний ґрунт для змижку та поневолення. Ми маємо в Чехословаччині нашу робітничу, неполітичну, професійну організацію УВРС, ми мусимо стремити, аби вона була організацією всього українського робітництва на еміграції, ми мусимо дбати, аби вона посилювалася і розвивалася, дорівнювалася кращим робітничим організаціям за-кордону, ми мусимо стремити, аби на чолі нашого руху стояли активні і досвідчені одиниці, яким доля українського робітництва є близька до серця, а по-одиноці члени цієї організації щоби в міру своїх сил та здібностей чинно підперали змагання проводу організації. Наслідки такої організованості перебільшать сподівання.

Хоч криза панує по цілому світі, однак є країни, які цієї кризи менше зачеплені. В інших країнах можна легше знайти працю в деяких галузях господарства. В числі 3. нашого органу ми вмістили цікаву інформаційну замітку про ті можливості, які є до використання нашому сільсько-господарському робітництву у Франції. Такі можливості відкриті і в Південній Америці. Але тут мусимо знову з підкреслити важливість організованості. Аби не бути обдуреним о останній гріш, аби не потрапити до такого змижку, коли тратиться ріжниця між робочою худобиною і робочою людиною, треба старатися такий переїзд перевести організовано з оглядним від певних громадських організацій найширших інформацій і зарук.

Світова криза торкнулася всіх країн і ми бачимо, що поодинокі держави стараються рятувати від біди своїх громадян всілякими штучними способами: виселенням робітників-чужинців, заборонами чужинцям вільно працювати/охорона торгу праці/ і т.д. Для української робітничої еміграції це в багатьох випадках означає засудження на голод. Отже може бути випадок, коли український робітник, аби захоронати себе від фізичного знищення, мусить подумати про натуралізацію в тій країні, де він перебуває, тобто, здобути собі державного громадянства цієї країни. Ми мусимо собі усвідомити, що такий акт самоохорони в нужді не буде зрадою свого народу, коли людина не зраджує при тому своїм національним почуттям. Пригадаймо, що чеські емігранти в Америці, будучи лояльними громадянами своєї держави /Сполуч. Америк./ за океаном, в той же час не затаювали своєї національності і своїй матерній державі в Європі зробили цінні послуги. Тому, коли, наслідком законів про охорону торгу праці, перед кимсь з українських робітників повстає реальна загроза смерті з голоду, ніхто йому не буде мати за зло, коли він здобуде собі чехословацьке громадянство. Особливо це торкається тих, що вже більше 10 років перебувають на території республіки, мають тут родинні зв'язки і т.д.

Нарешті повернення емігранта на свої терени не є грядничьким актом, коли він відбувається в певних формах. Еміграційне життя/це ми найліпше бачимо на собі/, коли людина ще є активним і гідним членом своєї нації, позне важких моментів, злиднів та самопожертва. Знаємо також, що на емігрантів спало багато випадкового елементу, який для тієї ж еміграції являється баластом. Знову з таки певні одиниці, так цінні в громадській роботі на рідних теренах, на еміграції кинді тратять просто людську подобу. Тому, хто не є zagrożений фізичним знищенням окупантами наших земель, а, навпаки, zagrożений, що голодним існуванням на еміграції тільки буде збільшувати ряди хорих на емігрантську хворобу - сухоти, може повернути до дому і цього ніхто не порахує за нечесний вчинок. А коли такий повороті-вещь ще й активно почне працювати на користь нашого визволення між нашим народом на своїх рідних теренах, то заслужить собі найбільшого признання.

Отже, ми побіжно торкнулися питань, які, на нашу думку, є пекучими для української робітничої еміграції в сучасну тяжку добу. Оскільки дозволить сторінки

нашого часопису, ми ще вернемося до обговорення і вияснення кожного з них окремо і робимо це в добрій волі, аби наше робітничтво цю добу перебуло з найменшими отратами. —

О.К.

ВІСТИ З КРАЮ.

-----"КОНСКРИПЦІЯ МАЄ ДАТИ ПРАВДИВИЙ ОБРАЗ..." - 9 грудня 1931 року мало стати для українського населення в Польщі історичним днем далекосяглої мети. Цього дня широкі маси нашого народу мали скласти іспит національної зрілості. Мали виявити не тільки силу національної української солідарності, але й рилень культурності та громадської свідомості. Цей день загального перепису мав бути пробним днем самопочуття національної гідності українського населення.

Кожному ясно, що загальний перепис населення має велику вагу для кожної держави, що його переводить. Висліді перепису мають усе велику практичну вартість у всіх ділянках державного життя. Вони слухать для держави в численних випадках і аргументами для тої чи иншої політики. Нема сумніву, що для держави, яка під національним оглядом не є однородною, конскрипційні висліді повинні б мати практичне значіння і при намічуванні напрямків національної політики. Не у всіх державах це діється, але є такі держави, які кладуть конскрипційні данні в основі своєї політики /Чехословацьчина, Латвія/. Вірно переведений перепис населення має теж дуже велике значіння і для недержавних народів, що проживають в поодиноких державах в характері меншин. Чисельність такого недержавного народу також як і скількість і якість його національного добра, можуть стати одним з угольних каменів його національної політики як супроти держави, з якої хиле, так і внутрішньої політики в загально-громадській, господарській, шкільній, гуманітарній, самоуправній та інших ділянках. Тому то в інтересі кожного недержавного народу є найвірніше переведення конскрипції.

Для перепису населення в Польщі влада мала предложити двомовні переписні аркуші, однак, як це видно з газет, переписні комісари в багатьох містах Галичини старалися оминути цю постанову і намагалися записувати українське населення до одномовних /польських/ переписних аркушів, подаючи неправдиво народність українців. Від львівських громадян єть повідомлення, що в їх кам'яницях виповняв конскрипційні аркуші сам господар кам'яниці, не доручивши того аркушу льокаторам до перегляду. На головнім дворці у Львові конскрипційний комісар почав переводити конскрипції між присутніми подорожними. Перегородив так, що запитував людей, чи в місті говорять по польськи, піддавав їм відповідь та записував поляками. Коли ж прийшла черга на п. Василя Кончука з Роздалова, пов. Сокаль, який на запити відповідав по українськи, це вивело поліцає ч. 628, що був присутнім при перепису, з рівноваги, і він накинувся на п. Кончука з ординарних лайков, ображуєчи як людські, так і національні почування всієї присутньої публіки. Поліцаєй накинувся на п. Кончука ще й з кудаками, погрожуєчи вішанням "такому гайдамацькому хамові". Подібні відомости приходять з багатьох міст Галичини. Отак — то поляки переписувать!

-----ПОСОЛ ГУСНАЙ У ЛЬВОВІ. Для 10 листопаду ц.р. загоотив до Львова український посол до чеського парламенту від Закарпаття, соціал-демократ Влій Гуснай. Посол Гуснай їздив до Черновець, щоби взяти участь у конференції Української Соціал-Демократичної Партії Буковини, яка мала відбутися 8 листопаду. Конференція не відбулася наслідком заборони румунської влади.

В часі побуту у Львові посол Гуснай старався пізнати українське культурне та економічне життя як і робітничий рух. В цій цілі відвідав деякі наші культурні та економічні установи і музеї. Крім цього посол Гуснай був і на Личаківським цвинтарі, де зложив червоні квіти на могилах І. Франка та М. Ганкевича.

Вечером мав відбутися виклад посла Гусная в Товаристві "Робітничча Громада" про культурне та національне відродження Закарпаття. На виклад не дозволило Городське Староство і дало приказ послові Гуснаєві негайно залишити Львів. Посол Гуснай відіхав у четвер вранці. —

-----ЧЕСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТАРИСТ У ЛЬВОВІ. Повертаєчи з поїздки до Москви задержав-

оля у Львові посол інж. Нечає, чеський соц.-демократ. У Львові відвідав своїх знайомих між інш. проф. д-ра В. Старосольського, з яким ділився цікавими поміченнями із СРСР, де перебував протягом двох тижнів. Після короткого побуту у Львові відіхав до Праги.-

ПРИСУД У ПРОЦЕСІ Б. КРАВЦІВА І ІЗ ТОВ. ПЕРЕД ЛЬВІВСЬКИМ СУДОМ. Один присуд смерті та 37 літ і 9 міс. тюрми.- У четвер 26. XII передполуднем предсідник Я. Годзіноський проголосив на основі вердикту лави суддів присяглих, що запов на передодні, ось такий присуд:

Брій М. Дачишин кара смерті /держ. зрада і співвина в грабіжн. душоубстві: §§ 58 ц. і 134 к. з./.

Микола Максимук 15 літ тюрми зі загостренням /тверда постіль і піст/ , /держ. зрада і співучасть у грабіжн. нападі. §§ 58 і 134/.

Зиновій Богдан Книш 8 літ тюрми зі загостренням.

Дмитро Вирста 3 роки тюрми зі загостренням.

Богдан Кравців 2 роки тяжкі тюрми зі загостренням за злочин державної зради.

Осип Процишин 15 літ тюрми за шпіонажу.

Жигмонт Процишин 1 рік тюрми /державна зрада/.

Богдан Кордик 1/2 року тюрми.

Уляна Козакевичівна 1 рік тюрми.

Володимир Качмарський 6 місяців тюрми /підшукування кривки для Дачишина/.

Володимир Андрушак 6 місяців /переховування Дачишина/.

Прокопа Матийціва і Володимира Чуловського трибунал увільнив від вини й карі і вони вийдуть на волю.

Всім обвинуваченим врахували до карі слідчу в'язницю і деякі обвинувачені відбули вже визначену кару у слідчій тюрмі. Тому на волю вийдуть крім Матийціва і Чуловського, Уляна Козакевичівна та Жигмонт Процишин, Володимир Андрушак і Володимир Качмарський.

Підсудні, зокрема обв. Дачишин, прийняли присуд спокійно і зрівноважено.

На саяв впустила поліція, після особистої ревізії, майже виключно рідні обвинувачених та численно зібраних представників преси української та польської.

В справі присуду заповіла оборона внесення касації до Найв. Суду.-

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ НА МІЖНАРОДНЬОМУ ФОРУМІ.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ В АНГЛІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ З НАГОДИ ПОВУТУ МІН. ЗАЛЕСЬКОГО В ЛЬОНДОНІ. - У зв'язку з побутом польського міністра закордонних справ Залеського в Лондоні посол М а н д е р зголосив 7 ц. м. в англійській палаті громад слідуючий запит до міністра закордонних справ:

Посол М а н д е р запитує, чи міністр закордонних справ гадає скористати з нагоди відвідин польського міністра закордонних справ п. Залеського, щоб обговорити з ним питання українських меншин.

Міністр закордонних справ с е р Д ж о н С а й м о н: Дуже жалів, що не могу наперед дати ніякого запевнення що до предмету розмови з його ексцеленцією, з яким буду мати приємність бачитись.

СПРАВА УКРАЇНСЬКИХ МЕНШИН У ПАЛАТІ ПОСЛІВ. Майор Г і л а с запитує секретаря справ закордонних, чи українська справа буде поставлена на агенду Ради Ліги Націй на її слідуючому засіданні в січні і чи він може дати запевнення, що Бритийський уряд взие свого впливу, щоб запевнити виконання зобов'язань, зроблених в договорах і щоб українська меншість в Польщі могла користати зі всіх прав і справедливости, яка їм прислугує?

Пан Е д е н, заступник секретаря справ закордонних відповів: "Справа українських петицій вже є поставлена на агенду Ради, на сесію, яка збереться в січні. Відносно другої частини питання, то мій достойний приятель може бути запевнений, що Уряд Величності в таких справах буде дуже уважати на свої зобов'язання".-

ГОЛОС ЧЕХА ПРО ПІДКАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ. - У журналі "Літерарні Новини" помі-

стив відомий чеський письменник Іван Ольбрахт іншею статтею під заголовком "Боротьба за культуру на Підкарпатській Русі".

Подаємо з них декілька думок:

На Підкарпатській Русі розвивається великий національний рух і велика культурна та мовна боротьба між московщинов і українством. До тієї російсько-української боротьби змішуються з усіх сторін державні інтереси чеської мови, на її периферіях чигають таємні надії мадярської мови, а в найближчому сусідстві тріпаються безрадно намагання удержувати діалект.

Бойові сили руссофілів і українців - собі рівні. Половина проти половини. **АЛЕ ПЕРЕМОЖЕ УКРАЇНСТВО.**

Хто приглянувся Підкарпатській Русі, хоч би як турист, не може ні на хвилину сумніватися в тому, а ні не може його увести в блуд великий розмах чеськості. За деякий час чеська мова буде тільки урядовою і торговельною мовою.

НАПРУЖЕНА СИТУАЦІЯ НА РАД. УКРАЇНІ. В англійських торговельних колах велике враження викликали звіти, які одержала англійська торговельна палата від представників англійських фірм, що торгують з Радянщиною. Большевицька влада не вміє опанувати ситуації на Україні, де ролі так званих кулаків відіграють тепер хліборобські колективи, що не хочуть постачати збіжжя. В останньому часі ситуація сильно загострилася. Терористичні напади і злочинства комуністів повторюються всюде. Серед населення зростають сепаратистичні настрої за відділення України від Радянщини. Навіть бідні селяни, що являлися досі опорою комуністів, піддаються націоналістичній пропаганді. Довів збіжжя та інших продуктів майже зовсім припинився, наслідком чого большевики не можуть виконати умов, зроблених із закордонними фірмами. На основі одержаних звітів, англійські торговельні кола рішили звернутися до міжнародних чинників, щоб зажадали від Радянщини гарантії, які забезпечили би дотеперішні зобов'язання. Одночасно окремий комітет при англійській торговельній палаті порадив англійським фірмам, щоб не давали кредитів радянським господарським організаціям з огляду на напружену політичну ситуацію, і якій найшлися большевики на Україні. -

З ЖИТТЯ УВРС.

-----В зв'язку з виниклими неприємностями, які виникли між членами Української громади та УВРС, про що вже повідомлялося в 2 ч. "Робітничих Вістей" та які створили певне напруження у взаємовідносинах між УВРС та Українським Громадов, - Управа УВРС на своєму засіданні 18 листопаду ц.р. постановила виступити зі складу СУЕО, щоб не опіраючись на Українське Громадов. Обіжником ч. 7. Управа УВРС звернулася до всіх Відділів УВРС з запитом про їх думку в цій справі і майже від усіх відділів /за винятком Відділів в Празі та в Мості/ дістала повідомлення, що вони приєднуються до думки Управи УВРС. На підставі цього Управа УВРС подала до СУЕО заяву, підписану Управою та Ревізією Комісії УВРС, про свій виступ з СУЕО і одноразово з цим відкликала свої домагання суду в справі образи, нанесеної членом Української Громади Цімерманом Голові УВРС т. І. Веллецькому на святі І-го листопаду в Ліберці, бо як би ця справа судом не розв'язалася, образа залишиться образою. Виступ УВРС з СУЕО треба рахувати з днем 5 грудня 1931 року. -

-----До Редакції "Робітничих Вістей" поступив 10 ц.м. лист від в.о. секретаря УВРС т. Ганни Статникової, якого тут подаємо.

Хвальна Редакціє!

Ласкаво прошу помістити на сторінках "Робітничих Вістей" цього мого листа, в інтересах охорони мого імені.

Управа Турнівського Відділу УВРС заклала до Централі протокол засідання Управи Від. 1 членів, дня 6. XII. ц.р., з якого я довідалася, що на згадане засідання являлись члени Української Громади в Ліберці п.п. Ілляшук та Лукашини, які при обговоренні справи вистави "Невольника" в Турнові, запитали, чому, власне, вистава не відбулася. Секретар Відділу т. Королевич відповів їм, що це сталося з причин технічного порядку, однак п.п. Ілляшук та Лукашини заявили, що це неправда і що

вистава не відбулась тому, що пані Статникової не заплатили гаку. Тов. Королевич цю справу спростував, однак агадані панні настовляли на своєму і заявили, що у них в Ліберці також не м і г відбутися концерт на листопадові роковини, бо пані Статникова та інші запрошені зажадали собі високу гаку та що спеціально посланий делегат до пані Статникової не міг з нею в цій справі домовитися.

Отже, для повного освітлення цієї справи, подав до відома, що я дійсно дістала листа від п. Герасимовича, в якому він мене просив прийняти участь в концерті, який хоче влаштувати Українська Громада в Ліберці для 1-го листопаду на 13 роковини. Однак з тих причин, що я вже 1/8 місяці їздила до Літомериць де готувала хор на листопадове свято, яке також мало відбутися і відбулося дня 1-го листопаду, я просто фізично не могла прийняти участь в концерті в Ліберці тому й дала відмовну відповідь, але жадної розмови про гаку не було, як рівно ж я в очі не бачила жадного делегата від Української Громади, з яким би могла говорити про гаку. До цього ще мушу додати, що н і д е і н і - к о л и я за свої виступи грошей не брала і не беру, тому висловив рішучий протест проти такого безпідставного наклепу членів Української Громади п. п. Іллячука та Дукацишина. — Ганна Статникова, в. о. Секретаря УВРС. —

-----**ЩЕ ОДНА СВИКА МОГИЛА...** В четвер 17 ц. м. о 3-й годині пополудні відбулися похорони, трагічно закінчившого своє життя, члена Відділу УВРС в Ліберці т. Андрія Сидора. Покійний т. Андрій Сидор став жертвою автомобілевої негодни: наїхало на себе нагло два авта, він, на нещастя, опинився між ними і був так розбитий, що за кілька днів помер... Ще 6. XII. ц. р. він був на членських сходинах Ліберецького Відділу і взагалі належав до найактивніших наших членів, а тепер вже нема його в живих... Управа Відділу в Ліберці поклала гарний вінок на його могилу. Земля йому пером.

-----Управа Відділу УВРС в Молодій Болеславі влаштовує для 25 грудня ц. р. різдвяний вечір з наступним програмом: Коляди — "Добрий вечір тобі, пане господарю", "Грод Кар" та народні пісні — "Котилася ясна зоря з неба", "Ой летіла горлиця" — виконає міланій хор під керуванням Ганни Статникової; хор мандоліністів заграє "Поранок", галіччак, аранж. В. Розенталем, "На вулиці скрипка грає" — муз. Кошиця та збірку українських пісень та танців, аранж. О. Статниковим. Далі буде відіграна одноактна комедія зі сінвами та танцями М. Старицького "Як ковбаса та чарка, то минеться сварка" під режисуров Ганни Статникової. Після вичерпання програму — танці.

На виставу запрошено близькі відділи УВРС в Турнові та Ліберці, а також багато гостей з інших Відділів та Праги. Вечірка буде характеру чисто товарисько-го і збіжне буде дуже цікаво. —

-----В середу 17 ц. м. відбулося в Празі засідання Секретаріату Ради Представників Українських організацій та установ для захисту шкільництва та унормовання положення української еміграції. На цьому засіданні п. Паливода з'ясував тяжке положення нашого шкільництва в ЧСР, а зокрема гімназії в Жевниціх, де єсть багато дітей, які, не маючи жадної допомоги, буквально голодають. Схвалено було взяти заходів до поліпшення становища в Жевницькій гімназії.

Представник до Секретаріату Ради від УВРС Ганна Статникова підняла питання про справу пасів для українських емігрантів з Галичини. Справа в тім, що наansenovські паси видаються лише емігрантам з теренів бывшої Росії, наші емігранти з Галичини опинилися в дуже прикрому становищу, бо з тими посвідками, які почало видавати Міністерство Внутрішніх Справ в ЧСР, немає жадної можливості виїхати куди небудь за кордон, бо на них ні один консулат не хоче видати візи. Таким чином "наansenovський закон", так би мовити, прикував наших емігрантів з Галичини до тієї держави, де вони, з виходом цього закону, знаходились. Розглянувши цю справу, Секретаріат Ради постановив звернутися в відповідним внесенням до представництва Ліги Націй в Празі п. Гессе, до якого дня 29 грудня цього року мають піти: п. проф. Шелухин, п. проф. Швець та т. Статникова. —

ОННА ЯЛИНКА.

/Різдвяний епізод/.

Свят - Вечір.

У пана товарника Францішка Бухти ялинка. Дітей небагато: товарника Мірко, хлопчик семи років, його однопіток Єнік і Вохонка, Єнікова сестричка, п'яти літ, - обоє діти панового домовника й його жінки, панової куховарки. Воїх лише трійко, бо з сьогодні ввечері, у всіх Свят-Вечір і ялинка.

Їх лише трійко, але галасу, реготу, веселих вигуків у ялинок вітальнім по-ков певно. Найбільше тіняться Єнік і Вохонка на страх пані Когутової, їхнієї мами, що скремно стоїть біля дверей, не знаючи, чи їй радіти радощами своїх дітей, покликаних до панової господині, до панича на свято, чи боїться, що пани розгніваються від непоміркованої втіхи малих. Вона з острахом позирає то на пана Францішка, що сидить край каміна в глибокому фотелі і, оклавши пухкі руки на животі, добродушно дивиться на дітей, посміхавчись вибажливо, коли Єнік або Мірко занадто вже дозволять собі, - то на милостиву пані, що тут же таки, коло нього перебірає пакуночки, коробочки, тербинки з ласощами й подарунками, владі-годи хапавчись пальцями за скроні й болячо кричавчись на дитячі вигуків й регіт.

-Воже, як вони той... - інсді видає вона до пана Францішка і серце пані Когутової злякано здригається. -Такше, Мірку, -не чежно такі! -

А пані Когутова притлумлено сичить від порога:

"Єніку!.. Вохонко!.. Будьте тихо..."

Та де пани!.. Різнобарвні свічечки тріщать так весело, палають так ясно, освітлюючи райські роскоші, про які ані Єнікові, ні тим паче маленькій Вохонці й не снилося ніколи, що й дорослу лядину проймає наскрізь шумлява втіха; лише пан Бухта мовчки, хоч і лаково, посміхається, а його милостива тулить випечені пальчики до скроней і болячо кричавчись.

-Мірку! Вохонко! ось гляньте слон який, - гукне Єнік, задержки кирпу догори. Очі йому мерехтять искрами, а старанно розчісане мамов волосся від рухів сплуталося на лобі.

-Це мій слон, - поважно заявляє Мірко. - Правда ж, мамо, мій? -

-Золотий! - вигукує далі Єнік. - Хіба олони золоті? -

-Всякі бувають, - пояснює малий господар гостеві.

-І який золоті? -

-І який всякі бувають. Я ще мав чоколядового...

-Чоколядового?! Вохонко, чуєш? - чоколядовий слон! Сакра!..

Пан всрушиться у фотелі і окося глузливо зиркає на жінку, і живіт трясель-ося йому від беззвучного сміху.

-Єніку! що ти верзеш! Не можна так, - сичить від порогу пані Когутова.

-А ось! ось! Вохонко! Мірку! - не знаєє Єнік, утопивши розпромінені оченята й тикаючи пущков в носу забавку, - зелена малпа з червоним хвостом...

-Це моя малпа, - знову ревниво зауважує Мірко. - Правда ж, мамо, моя?

-Та твоя ж, твоя, - нічня ж, - відмахується, як од докучливої мули, пані товарникова.

-А хіба в малпі червоний хвіст? - допитується Єнік.

-Всякі бувають, - поважно констатує Мірко, а Єнік вже бігає очима далі по тих роскошах.

-Єнік-Маріє! Дянь, Вохонко, який буржуяка! - скрикнув хлопець, тикаючи пальцем у череву грубої лядьки в циліндрі й картатих штанах, що причеплена до галасуки за шив, смішно гойдалася від дотикку, повертавшись до малих глядачів то грубим червом, то широким задом.

Пані Когутова обмерла з жаху. Хотіла нагукати на свого малого, але слова застрягли в горлі. Вона тільки злякано поглянула на пана Бухту, який почервонів раптом, сердито насупився й важко відсопнув, ніби жувчи щось товстими, вогкими губами.

-Який він у вас невихований! - обурено звернулася пані товарникова до пані Когутової. - Такі слова... якісь...

-Даруйте, милостива пані, - виправдувалася, простягнувши до неї в розпучі руки, пані Когутова. - Вона мале ще... дурне... й само не паміть, що верзе...

-Ач, яке черево, - провадив, регочучи, своєї Бнік, тикаючи далі пучков в кумедну ллялку й гойдаючи її. - Правдивий буржуяка...

-Це мій буржуяка... Не чіпай його, а то впаде, - промовив Мірко. - Правда ж, мамо, це мій буржуяка?

Пан знову важко відсапнувся, обурено крутнувся на місці й поклав руки на поруччя фотеля, буркнувши:

-Це чорт знає що!...

-Воже! що ти говориш, Мірку! - сплеснула руками пані товарникова. - Хіба можна такі слова?.. Ти ж не вуличник!..

-А Бнікові можна? - огризулося хлопець.

-Милостива пані, - ступивши наперед, промовила благавачи пані Когутова, - може б я забрала своїх... Де їм у панській господі!.. Вони не звикли... заважувать тільки...

-До ви, що ви, пані Когутова! - заспокоїла її пані товарникова. - Нехай собі... І Міркові веселіше!.. Бачте ж, як красно бавляться...

А вони справді красно бавились. Не заважачи на мамин переполох і на панське хвилявання, Бнік, а за ним Вохенка, весело бігали довкола ялинки, перебігачи оцятами з цяцьки на цяцьку, а Мірко ревниво поспішав за ними, пильно стежачи, щоб хто з них не потяг чого до кивені.

Цим разом Бнікову увагу спинили на собі прапорці різних держав світа...

-Один, два, три... одинадцять, дванадцять... - лічив він їх, махаючи до них пучков. - Кру-у-цифіке! - обурився, підрахувавши прапорці, Бнік. - Дванадцять прапорів і жадного червоного!.. Чом ти, Мірку, не почепив червоного?

Пан Вухта гнівно заскрипів фотелем.

-Чорт знає... А йди-но сюди, хлопче! - поманяв він грубим пальцем Бніка.

Пані Когутова прикіпіла, затаївши дух, до одвірка. Бнік здивовано зиркнув на пана й підійшов.

Товарник довго вдивлявся в нього зпід насуплених брів, урешті сердито опитав під загальку тишу.

-Навіщо тобі червоний? -

-Червоний, то наш, пане, - не помічавчи, що пан ледве втримується від гніву, весело відповів хлопець.

-Як то наш? А то-ж, - махнув пан Вухта руков до ялинки, - які?

-Буржуяцькі, - кинув, не заважачись, Бнік.

-Чула? - крутнувся до хінки пан товарник. - Буржуяцькі?.. Хто тебе цього навчив, - тато?

-І тато так каже, і наші...

-Та хто ваші?

-Наші хлопці...

-Гарно, нічого сказати!.. У моїм домі розводять такі дурниці... Іди геть!..

Пан Вухта важко підвівся.

-Кінчай вже цю комедію! - звернувся він до хінки. - Чорт знає що вигадася! "Бідні діти, бідні діти... Треба й їм хоч у свято"... Маеш "бідні діти"... А ви, пані Когутова, перекажіть манжелою, щоб завтра вранці прийшов до мене. Чорт знає що! Буржуяки, червоний прапор...

Пан товарник вийшов геть, грюкнувши дверима.

Бнік, нічого не підозрівачи, повернувся до товариства, але пані Когутова птицев метнулася від порога, захопила його й Вохенку за руки й поволокла до дверей, кидавчи на ходу:

-Добраніч, милостива пані... Даруйте, ми вже підемо...

-Отривайте, отривайте, - кинулась на місці пані товарникова, - куди ж ви?...

Це подарунки з дітям...

-Дякуємо, дякуємо, милостива пані... Не треба...

-Е, де ж не треба... - Пані товарникова захопила пану Когутову під руку й вернула до ялинки. - Не треба так хвиляватися... Не гнівайтесь на мужа... Він же правду сказав: навіщо так виховувати дітей? Ви ж не злодійки жодні, не вуличники, то нащо оті їхні червоні ганчірки, "буржуяцькі" і таке інше. Хіба можна дітей до цього привчати?..

-Хто його вчив, пані? Воно само... У-у, ти... вуличник! - злегка гопнувши Бніка по потилиці, наварилася мати.

-Я розумів; - зауважила загідненько пані товарникова, - що це не ви, але треба дивитись, пильнувати за ними, щоб шкідливі впливи не той... Знаєте ж, який тепер світ... Ось мій... - пані товарникова поглядила Мірка по голівці, - і вихований, і чемний, і добрий, і ніяких таких дурниць не знає... Ну, та годі про це... У мене аж голова розболілась...

Пані товарникова взяла зі столика пакуночок з яковсь забавков й торбинку з ласощами.

-Візьми, Мірку, й дай оце Воженці - і ялячку цю, й цукорки з горішками - і скажи: це тобі, Воженко, від Бзінка й від Мірка. А оце Бзикові...

Вона взяла ще один пакунок і торбинку.

Мірко забрав пакуночки й торбинки, але, замість того, щоб віддати подарунки малим гостям, одступив на бік, притиснувши їх обома руками до грудей і вояком з-під лоба зиркав на маму.

-Ну, чого ж ти, Мірку?..

-Я не дам, - коротко буркнув він, надувшись. - Це мої подарунки...

-Дурненький! Та ж маєш ось повний стіл ще крашк...

-А я й цих не дам...

-Віддай, тобі кажу! - ступила до нього пані товарникова. - Ти ж чемний хлопчик, то ж мусиш обдарувати гостей...

-А я не дам, - правив своєї Мірко, сопів і важко позирав на маму, нагнувши голову.

-Як то не дам, коли мама велить?.. - наступала на нього мати. Та коли вона простягла руки, щоб одібрати подарунки, Мірко раптом простягся на підлозі, підобгав під себе подарунки й почав пацати ногами, визичи:

-Ой, не дам! нікому не дам, бо це ж мої... Геть, геть... затрачена гусо! Не дам, не дам, це мої!.. Ой-ой-ой, не дам...

У дверях з другого покоя з'явився пан Бухта.

-Що тут у вас?.. Чого він?.. Що це таке за комедія?..

Перелякана пані Когутова захопила за руки не менш переляканих дітей своїх і, не чекаючи, поки пані товарникова з'ясує манжелові, що сталося, швиденько вихопилася за двері, швидко причинивши їх за собою.

Другого дня вранці домовник Когут вернувся згори до свого покою в оутереках панської віллі стрівожений і лютий. Мати була десь на панській кухні, а діти любенько савилися на підлозі якимись цяцками.

-Таточку! - гукнув Бзик, угледівши батька, - можна мені з Мірком на санчатах?.. Він давно вже стукає у вікно, а мама не веліла...

Когут гнівно зиркнув на хлопця зпід лоба, віддібнув од пояса ремінь, ухопив Бзика за попереk, сів на стільця, перекинув малого через коліно й почав шмагати ремінем - лято, зосереджено...

Хлопець ізняв страшенний вереск, Воженка заголосила... На крик до вікна підбіг Мірко, волочучи за шворку санчата; пригнувшись він зазірав крізь шибки до хати і весело реготався.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

Управа Українського Всепрофесійного Робітничого Союзу в ЧСР на цьому місці складає своє щиро подяку нашому високоповажаному письменникові С. ЧЕРКАСЕНКОВІ за ласкаве надіслання твору "Одна ялинка" для святочного числа "Робітничих вістей", які видає Управа УВРС.-

Управа УВРС.

----- В. о. Секретаря УВРС Ганна Статникова звернулася до п. Аркадія Животка з проханням подавати до "Робітничих Вістей" вислід його праці по огляду стану України під Совітами і п. А. Животко дав на це слов заславу згоду, за що на цьому місці Управа УВРС складає йому слов щиро подяку.

Матчи можливість користуватися совітськов пресов, яка не є доступна для широких мас еміграції, т. А. Животко працює над установленням картини стану промисловости на Україні і ми маємо надів, що будемо що місяця подавати нашим читачам дуже цікаві та надзвичайно цінні інформації про стан промисловости та індустрії в совітській Україні.

А. ЖИВОТКО.

"ЧОМУ МОСКВА ПОВОРДС ДУМКУ САМОСТІЙНОСТІ УКРАЇНИ"

I.

----- Про те, що Москва протягом всього часу фактичного панування на українських землях провадить запеклу боротьбу з найменшими навіть проявом думки українського відродження - всі ми добре знаємо.

Ця боротьба, а власне поборвання українського відродження тягнеться від своєї давнини й до наших днів. Це знаємо. Але, чи всі ми свідомі тої причини, яка викликає часто просто есвіріду лять серед великої частини російської, головне, інтелігентної маси навіть при найменшому натяку про самостійність України. Щоби лоним було таке становище, дескть звернути увагу на такі два красномовних стовпця ніби мертвих цифр.

Ці цифри творять образ, що каже нам про те. місце, що його займає Україна з погляду промислової продукції в цілому СРСР - Російської Імперії.

Це місце вловують відсотки участі України у видобутку та забезпеченні цілого СРСР.

Отже, на 1929 рік з цілого видобутку СРСР на Україну припадало і з неї було вальто:

1. Залізної руди	75,3 %	цілого видобутку	всього СРСР.
2. Манганової руди	71,6 %	"	"
3. Кам. вугілля	77,5 %	"	"
4. Коксу	95,6 %	"	"
5. Чавуну	75,1 %	"	"

Це на 1929 рік. А на рік 1931 бачимо таке: як каже резолюція КП/б/у, із загальної кількості всього СРСР - Україна мусить дати:

1. Чавуну	60%
2. Вальцування	52,2 %
3. Статлі	45,5 %

Навизується питання, а що Україна дістає натоміць з Москви? Відповісти не так легко. Але може це для нас так тяжко? Може хтось з того боку намаляє нам так само образ, з якого ми могли б побачити оовість бодай сьогоднішньої Москви, що узурпує /не правно привласив/ соціалістичне ім'я. Так в промисловости. Чи може дось киного з сільським господарством? Побачимо.

А. Ж.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

ШАВОВНІ ТОВАРИШІ! ВИРІВНІЙТЕ СВОЇ ЗАДЕРЛОСТІ ЗА "РОБІТНИЧІ ВІСТІ", ПІДТРИМУЙТЕ СВІЙ ОРГАН, ЯКИЙ Є ЗВ'ЯЗУЮЧИМ КІЛЬЦЕМ ЧЛЕНІВ РОБІТН. СОВЗУ В Ч. С. Ч!

Редагує Колегія при Культурно-Освітній Референтурі УВРС. Видає Управа.

Odpovědný redaktor Jan Fryblik, Mladá Boleslav. — Vydavatel a nakladatel Výkonný výbor Ukrajinského Všeodborového Dělnického Svazu v Č. S. R. — Tiskem Josefa Karcše. v Mladé Boleslavi (u Slovanky).